

אגדת הגיא הרדום

אגדת הגיא הרדום

ושינגטון אירווינג

ציורים דניאך סן-סוסי

במפרץ הגדה המזרחית של נהר הדסון שוכנת עיירה טרי. לא הרחק משם נמצא גיא קטן בין גבעות, והוא אחד המקומות השקטים ביותר בעולם. נחל קטן עובר את הגיא ברשרוש, שיכול להרדים את מי שנמצא בקרבה, ושריקה מקרית של חגלה או דפיקות של נקר הם הקולות היחידים שמבקיעים את השקט.

לגיא המוסתר זה קוראים אנשי המקום 'גיא רדום'. תחושת תרדמה עוברת במקום הזה. יש אומרים שאינדיאני זקן עשה כשפים במקום זה לפני שנים רבות. בוודאי שתחושות אלה משפיעות על רוח האנשים החיים שם. כל הגיא מלא סיפורי המקום, מקומות של רוחות רפאים, שדים ומשפטים קדומים. כאן נראים יותר כוכבים נופלים ויותר מטאורים זוהרים מכל מקום אחר בארץ. חלומות בלהות פוקדים לעתים את האנשים שלנים שם.

מסופר שרוחות רפאים רבים מבקרים במקום זה והידוע ביניהם הוא הרוכב ללא ראש.

אומרים שהוא רוח של חייל ממלחמת העצמאות, שראשו נכרת על ידי כדור תותח באחד הקרבות. נוסעים מפוחדים רואים אותו לעתים קרובות, כשהוא דוהר על כנפי הרוחות באפלת הלילה.

הוא ידוע כרוכב ללא ראש של הגיא הרדום. לפני שנים רבות בא לגיא הרדום מורה לילדי המקום, ושמו איכאבוד קריין.

הוא היה דומה לאנפה, גבוה, בעל כתפיים צרות, ידיים ורגליים ארוכות וכפות רגליים גדולות כמו אתים. ראשו היה קטן ושטוח למעלה, עם אוזניים גדולות, עיניים ירוקות ואף ארוך. כשהלך בשדה ביום סגריר עם בגדיו המתעופפים ברוח נראה כמו דחליל שברח משדה תבואה.

בית הספר שכן בבנין נמוך בעל חדר גדול אחד, שעמד במקום מבודד אך נעים, לרגלי גבעת יער. עץ תרזה גדול הצל עליו ופלג מים זרם בצדו.

איכאבוד הרוויח רק מעט ולכן נתן גם שיעורי שירה ונגינה לאנשים צעירים, וכך הוסיף מעט

להכנסתו.
אך למרות היותו אדם מעשי, איכאבוד אהב סיפורי מפלצות ופלאים והחיים במקום כמו הגיא הרדום הגביר את אהבתו לסיפורים כאלה. לעתים קרובות, אחרי גמר ההוראה, נהג לשכב על מצע תלתן ליד פלג המים שליד בית הספר. שם הוא קרא סיפורי זוועה עד שהחושך מנע המשך הקריאה.
מאוחר יותר, כשהלך דרך החורשה לבית כפרי בו התגורר, כל רשרוש הגביר את הדמיון שלו. קריאת האוח, קרקור של קרפדות, או יללה של הינשוף נתנו לו תחושה של רוחות רפאים הסובבים אותו.
הוא אהב גם לבלות ערבי החורף הארוכים בחברת נשי כפר זקנות, שטוו ליד האח, כשתפוחי עץ נצלים מעל האש. הוא שמע בלהיטות את סיפוריהן על מקומות בהם מופיעים רוחות רפאים ושדים רעים ובמיוחד על הרוכב ללא ראש של הגיא הרדום.
אך אותם הסיפורים שמהם נהנה כשישב ליד האש שבאח, הפחידו אותו מאוד בדרך

הביתה. איזה צורות מוזרות, איזה צללים ואורות נוצצים הוא ראה בזוהר השלג של לילה. איך הפחיד אותו כל שיח מכוסה בשלג שנראה כמו רוח רפאים מכוסה ביריעה לבנה. איך כל משב חזק של הרוח דמה לו לרוכב ללא ראש הדוהר בקרבה!

פחדי הלילה נעלמו כאשר איכאבוד נתן דעתו על דברים אחרים, ובמיוחד לקטרינה ון טאססל. הייתה זו הבת היחידה של בלטוס ון טאססל הזקן, האיכר העשיר ביותר בסביבה. בחורה צעירה, בת שמונה-עשרה, שמנמנות כמו חגלה, בשלה ובעלת לחיים וורודים כמו אפרסקים של אביה, מפורסמת ביופייה ובעושר שדות החווה שיהיו פעם שלה.

כשאיכאבוד ביקר בחוות ון טאססל כדי לתת לקטרינה את שעור השירה, הוא לא פעם נעמד והביט על המרעה הפורה, על שדות תבואה העשירים ועל המטע מלא פירות בשלים שסביב הבית. ברגעים כאלה הוא נשבע לנסות במרץ רב יותר זכות בחסדיה של קטרינה היפה.

וכך התנהלו דברים זמן מה.
בערב סתוי אחד, כשאיכאבוד לימד את הכיתה שלו, דפק על דלת בית הספר משרתו של ון טאססל הזקן.
"מה הבעיה, ידידי?" שאל איכאבוד כשהוא מביט על האיש לאורך אפו הארוך. "אדוני מזמין אותך למסיבה שתתקיים הערב בביתו." "אא" אמר איכאבוד בטוח שזה סימן כי מצא חן בעיני הזקן "והאם גברת קטרינה הוסיפה איזה מסר פרטי באותו הזמן?" "לא, אדוני. האם אמורה הייתה לעשות זאת?" שאל המשרת המופתע.
"אין דבר, אין דבר" אמר איכאבוד כשהוא סוגר את דלת הבית. הוא גמר את השיעור מוקדם יותר ושחרר את התלמידים. אחר כך מיהר לחדרו, לבש את בגדיו הטובים היחידים, וסרק את שערותיו מול חתיכת ראי שבור.
הוא לווה מבעל הבית סוס זקן ועייף מרוב העבודה, שרעמתו וזנבו היו מתוסבכות ומלאות קשרים, עלוב ועצוב, אך עדיין בעל

אך לקטרינה היו מחזרים רבים וביניהם הצעיר הבריא וחזק, ברום ון ברונט. הוא היה בחור נאה ובעל חוש הומור, ותמיד מוכן לריב טוב. למעשה ניתן לו גם כינוי ברום העצמות, כי כבר שבר לאחרים הרבה כאלה.
איכאבוד ידע שהתחרות עם יריב כזה אין לו סיכוי רב, ולכן ביקר פעמים אחדות נוספות כדי להדריך את קטרינה בשירתה, לשוחח עם אביה ולמצוא חן בעיני שניהם.
ברום העצמות היה מעדיף להיאבק בו וסיפר לחבריו הצוהלים "אקפל את המורה לשניים ואשים אותו על אצטבא בבית הספר שלו."
אך איכאבוד נשמר היטב לפניו. ולכן ברום וחבריו התחילו בתעלולים שונים, כמו סתימת הארובה בשעורי השירה שלו, כדי למלא את החדר בעשן, פריצה לבית הספר והפיכת הכל שם, כדי שאיכאבוד המסכן יחשוב שמכשפות התנכלו לו. הם אפילו לימדו את הכלב של ון טאססל לנבוח כאשר איכאבוד נתן לקטרינה שעורי שירה.

שארית מרץ, שלכן נקרא "ברק".
הוא רכב על הסוס בארכובות קצרות, כך
שברכיו הגיעו כמעט עד פני האוכף, ומרפקים
בולטים כמו אצל חרגול, והחזיק בידו את
השוט כמו שרביט מלכים. על ראשו חבש
כובע צמר שירד כמעט עד אפו, כי מצחו היה
צר כל כך. שולי מעילו הכחול התנפפו אחריו
כמעט עד זנבו של ברק. כאשר הסוס רץ
קדימה תנועת זרועות של איכאבוד נראתה
כמו תנועת כנפיים. ובכל זאת, בחלומו הוא
ראה את עצמו כמו אביר על סוס אציל.
"הערב" הודיע לברק "אבקש את ידה העדינה
של קטרינה." ברק רק צהל.
רושם בואו הופחת על ידי הופעתו של ברום
העצמות. הוא, רוכב ותיק ומנוסה דהר על
סוסו "שד משחת", יצור מרושע כמו גם אדונו.
שד משחת הרים עננת אבק שהתיישב על
בגדיו של איכאבוד ועל סוסו.
אחרי שהוריד את האבק הלך איכאבוד אחרי
ברום לדלת הבית, שם קיבל אותם בלטוס
הזקן בחיוך רחב, והזמין אותם לביתו.

הם נכנסו והתיישבו בפינות מרוחקות זה מזה. איכאבוד הרגיע את עלבונו על ידי אוכל ומשקה הטובים, וכל הזמן זרק מבטים על קטרינה, שבינתיים שוחחה עם ברום. אך כאשר התזמורת התחילה לנגן והזמינה את כולם לרקודים איכאבוד התעודד. הוא תמיד התגאה בכושר ריקוד שלו כמו זה של שירה. הוא ידע שברום אינו רקדן, וקטרינה אהבה לרקוד. איכאבוד הזמין אותה לרקוד והיא ענתה לו ברצון.

הם רקדו וצחקו וגרמו להערות משועשעות מזוגות רקדנים אחרים שסביבם. ברום, מלא קנאה ישב באותו הזמן לבדו.

כשהסתיימו הריקודים כל הקהל התאסף בפינה אחת של האולם והוחל לשוחח על רוחות הרפאים, שדים וכל היצורים האחרים שפקדו את הגיא הרדום. כמובן הנושא העיקרי היה הרכב ללא ראש, שעל הופעתו בימים האחרונים נשמעו שמעות רבות. את הסיפור המרתק ביותר סיפר ברום. "לילה אחד" הוא התחיל "כאשר רכבתי בגיא,

מהאורחים, לחץ את ידה ואמר "קטרינה יקרה, אני רוצה להתחלק איתך ברגשות שיש לי אליך."

קטרינה חייכה, כי בגלל רעש שהקימו עדיין האורחים לא שמעה את דבריו.

"אם רק תגידי מילה, אבקש את ידך אצל אביך עוד הערב."

לאימתו של איכאבוד קטרינה פרצה בצחוק. כשניגבה כבר את דמעות העליצות אמרה

"מורי היקר, הפתעת אותי. אני עדיין לא חושבת על נשואים." ושוב פרצה בצחוק עליז אחר כך הוסיפה "תוכל ללמד אותי לשיר, אך

רק אם תפסיק את השטויות האלה."

ואז הלכה לעזור למשרתים בפינוי האולם.

איכאבוד, שנשאר האורח האחרון, עזב

את הבית בלב כבד, עלה על ברק והתחיל

בדרכו הביתה דרך חורשות שעל הגבעות

סביב העיירה טרי.

שעה הייתה שעת כשפים ובראשו הוא נזכר

בכל הסיפורים על רוחות הרפאים והשדים,

אותם שמע קודם, ובמיוחד בהסיפור של ברום

הרגשתי שרוכב אחרי חייל החצות, שמנסה להשיג אותי."

"ומה קרה אז" שאלה קטרינה עם יד על לבה.

"ובכן, שד משחת היה מהיר יותר וגבר עליו

עד שהגענו עד לגשר הכנסייה הישן. סוס

הרפאים לא רצה לשים את פרסתו עליו."

"והרוכב בעצמו?" שאל איכאבוד גם הוא

מבוהל קצת. הוא שכח לגמרי על היריבות

ביניהם ורצה מאוד לשמוע כל פרט שהסיפור.

"הסוס ורוכבו נעלמו בלהבת אש, בדיוק

כאשר הגעתי לצד השני של הגשר" ענה

ברום.

"רוח הרפאים לא תעז לעבור את גשר

הכנסייה הישן" חשב בלבו איכאבוד "אזכור

זאת."

זמן מה אחרי כן החבורה התחילה להתפזר

וכל השכנים נסעו הביתה על סוסיהם או

בעגלותיהם.

ברום רכב על שד משחת, אבל איכאבוד

התעכב כדי להחליף כמה מילים עם קטרינה.

כשרק יכול היה, משך אותה הצדה

העצמות על הרוכב ללא ראש.
נדמה היה לו שהלילה מחשיך עוד יותר.
הירח והכוכבים נראו כאילו שוקעים עמוק
בתוך השמיים ובהדרגה העננים כיסו אותם
לגמרי.
איכאבוד לא הרגיש מעולם כל כך בודד ועצוב.
כשנכנס לחורשות בהן נהוגות היו להופיע
הרוחות, לבו התחיל לדפוק חזק. הוא ניסה
לשיר כדי להתעודד, אך גרונו ניחר.
הוא ניסה להאיץ בברק בשוט שלו, אך הסוס,
במקום ללכת קדימה, התחיל להיכנס לתוך
הסבך. פחדו של איכאבוד גבר והוא משך
במושכות ובעט בבהמה. "קדימה, ברק!
קדימה!" אך לשווא. הסוס עבר לצדו שני של
הדרך ונכנס בין העצים.
באותו רגע שמע איכאבוד קול של פרסה
כבדה הדורכת על אבן. בצללים חשוכים
שמאחוריו הוא הבחין במשהו גדול, שחור
ובעל צורה מוזרה. נראה כאילו מפלצת ענקית
מתכוננת לקפוץ עליו.
שערות סמרו על ראשו של איכאבוד, אך היה

לו עוד מספיק כוח לשאול "מי אתה?"
הדמות לא ענתה.

איכאבוד חזר "מי אתה?"

אך פתאום הדמות המפחידה זזה כך שקרן
אור הירח נפלה עליה. איכאבוד ראה שזהו
רוכב בעל מידות מרשימות, היושב על סוס
שחור גדול. הוא נזכר בסיפורו של ברום והכה
לברק בשוט, והפעם הסוס התחיל בדהירה.
אך הזר המאיים רכב אחריו. איכאבוד האיץ
בברק ובכל זאת הדמות האילמת המשיכה
איתם. "עוף ברק!" קרא המורה שלא יכול
יותר לשלוט בפחדו. צעקתו הפחידה את
הסוס וברק החל בדהירה.

אחריהם דהר הרודף שלהם, כשפרסות סוסו
מתופפות שיר לכת צבאי על שביל האבן.
הם עברו מעל פסגת הגבעה ואיכאבוד העז
להביט אחורה. הוא ראה את הדמות על רקע
השמיים. ומה שראה הקפיא את דמו. הדמות,
עטופה בגלימה שחורה הייתה ללא ראש!

האימה אחזה אותו כשהבין שהראש נמצא על
האוכף, לפני הרוכב עצמו. באור הירח הראש

החיוור נראה כמו תפוז נפוח או דלעת עגולה. איכאבוד הכה שוב את ברק וזה הגביר את הדהירה. אבנים וזיקים התעופפו סביב. מעילו של איכאבוד פירקס ברוח והוא הוריד את ראשו על צוואר הסוס, כדי לנוע יותר מהר ולברוח מרוח הרפאים. הם הגיעו לדרך שהובילה מגיא הרדום לעיירה אך פתאום ברק שינה כיוון והתחיל לדהור במורד הגבעה. איכאבוד הבין שיש עדיין תקווה. הם דהרו עכשיו בכוון גשר הכנסייה הישן. פתאום השתחררו רצועות האוכף של איכאבוד. הוא התחיל לגלוש מהסוס והצליח להיאחז בצווארו של ברק, כשהאוכף נפל ארצה. כעבור רגע הוא שמע איך האוכף נמחץ תחת פרסות הרודף. איכאבוד גלש מגבו של הסוס פעם לצד אחד, פעם לשני, אך הצליח עדיין להחזיק ולהמשיך בדהירה המטורפת. מבין העצים הוא ראה את הגשר ואת הכנסייה שאחריו. "כאן ברום הצליח להתחמק מהרוח" קרא איכאבוד. "אם רק אוכל לעבור את הגשר, אנצל!"

הוא שמע את נשימתו של הסוס השחור, ונדמה היה לו שהוא מרגיש את האדים החמים היוצאים מנחיריו. איכאבוד נתן את הבעיטה האחרונה לברק, הם עלו על הגשר, ועברו לצד שני. איכאבוד הביט עכשיו אחורה בתקווה לראות את המפלצת נעלמת בבזק להבות. אך במקום זאת ראה שהרוכב ללא ראש יושב היטב באוכף ומטיל את ראשו עליו.. הראש, בהיר כמו ירח, כתום כמו דלעת, מהיר כמו כוכב נופל, שט באוויר אל המורה המבוהל. הוא ניסה להתכופף כדי להתחמק מהחפץ האיום, אך זה פגע בעוצמה בראשו. איכאבוד נפל לאפר הדרך, ברק המשיך בדהירה לכוון אחד והרוכב ללא ראש נעלם בין העצים. למחרת מצאו את ברק, ללא אוכף, רועה בשקט ליד ביתו של בעליו. מאוחר יותר באו ילדים לבית הספר, אך המורה לא הופיע יותר. בדרך המובילה לכנסייה מצאו אנשים את שאריות האוכף הדרוס. עליו ראו את עקבות

פרסות סוס עמוקות. מצד שני של הגשר
מצאו את כובעו של איכאבוד, אך לא ראו כל
סימן מהאיש עצמו.

סיפורים רבים על המקרה סופרו עוד זמן רב
בעיירת טרי.

איכר זקן, שביקר בניו-יורק שנים אחדות
מאוחר יותר, סיפר שאיכאבוד קריין עדיין חי
ושעזב את הגיא מפחד רוחות הרפאים, וגם
בגלל תגובה של קטרינה.

ברום התחתן עם קטרינה זמן קצר אחרי
שאיכאבוד נעלם. הוא נהג לקרוץ כל פעם
כשסופר הסיפור של איכאבוד ותמיד פרץ
בצחוק כשמישהו הזכיר את הדלעת שמצאו
ליד הנחל. יש אנשים שחשבו כי הוא יודע
יותר מאשר מסכים לספר.

אך נשי הכפר הזקנות, שהן השופטים
הטובים ביותר של הדברים האלה, משוכנעות
עד היום שאיכאבוד נחטף על ידי הרוכב ללא
ראש. והסיפור הזה הוא האהוב ביותר
במטבחים הכפריים בערבי חורף הקרים.

